

Vuorotteluvapaan väärä sijoittelu

*saattaa heikentää
eläketurvaa tuntuvasti*

Teksti: **Pertti Kadenius**, TELA Eläketiedotus

■ *Vuorotteluvapaa on tarkoitettu edistämään työntekijän työssä jaksamista. Samalla se parantaa työttömän henkilön työllistymisedellytyksiä, kun hän voi työntekijän vapaan aikana saada määräaikaisen työkokemuksen. Vuorotteluvauksen suuruutta korotettiin vuoden alusta niiden henkilöiden osalta, joilla on riittävästi työhistoriaa. Kun vuorotteluvapaasta näin tehtiin houkuttelevampi, saattaa sen käyttäjien määrä lisääntyä. Jos vuorotteluvapaan sijoittaa epäonnistuneesti, se alentaa eläkettä tuntuvasti.*

Vuorotteluvapaan aikana eläkettä karttuu samalla prosentilla kuin työssä ollessakin. Työansioiden aleneminen kuitenkin voi vaikuttaa siihen palkkaan, josta eläkeprosentti lasketaan. Oikein sijoittamalla ja mitoittamalla tämä vaikutus voidaan välttää.

Työntekijöiden eläkelaisissa TEL:ssa, Merimieseläkelaisissa MEL:ssa ja julkisen sektorin eläkelaisissa eläkepalkka määräytyy nykyisin työsuhteen enintään viimeisen vuoden ansioiden perusteella. Näistä ansioista poistetaan kuitenkin mm. niiden vuosien ansiot, joissa palkka jää enemmän kuin 50 % alle

laskentavuosien keskiansioiden. Tästä seuraa, että jos vuorotteluvapaan sijoittaa yhdelle vuodelle riittävän – nyrkkisääntönä vähintään 8 kuukauden – pituisena, mainittu 50 %:n sääntö pudottaa vapaavuoden ansiot pois laskennasta eikä eläkkeen alenemaa synny.

Kehnosti eläkkeen määrälle käy, jos vuorotteluvapaan ottaa maksimipituisena (359 vrk) ja jakaa sen kahdelle kalenterivuodelle tasaisesti. Tällöin eläkepalkkaan tulee kaksi heikkoa palkkavuotta mukaan, koska kumpikaan ei jää 50 %:n rajan alle. Tältä ei pelasta edes se, että työsuhde työoikeudellisesti jatkuisi vielä yli kymmenen vuotta vuorotteluvapaan

pitämisen jälkeen, koska teknisesti (eläkeoikeudellisesti) nykyiset yksityisalojen työsuhteet päätetään vuoden 2004 lopussa, eläketerminologian mukaan tehdään vapaakirjauttaminen. Tämä liittyy eduskunnan hyväksymään uuteen eläkelainsäädäntöön, jonka mukaan eläkkeen laskentatapa muuttuu vuoden 2005 alusta. Julkisen sektorin osalta uudistuksista ei ole tehty ratkaisua, mutta vapaakirjauttamista voidaan sielläkin pitää todennäköisenä.

Seuraavassa yksinkertainen esimerkki vuorotteluvapaan vaikutuksesta eläkkeeseen. Henkilön työsuhteen pituus vuoden 2004 lopussa on 20 vuotta ja keskimääräinen kuukausipalkka ilman vuo-

rotteluvapaata on 3000 €. Eläkettä hänelle karttuu 1,5 %:n vuosittaisella karttumalla 30 %, joka em. 3 000 eurosta tekee työsuhteesta ansaituksi eläkkeeksi 900 €.

Henkilö päättääkin pitää vuorotteluvapaan vuosien 2003 ja 2004 aikana, jolloin näille vuosille jää eläkepalkkaa 1 750 €. Nyt kymmeneltä vuodelta laskettu eläkepalkka onkin enää 2 750 euroa. Tästä summasta laskettuna 30 %:n eläkekarttuma on 825 €. Vuorotteluvapaan heikennys tästä työsuhteesta ansaittuun eläkkeeseen on siis 75 €/kk.

Vuorotteluvapaan oikea mitoittaminen ja sijoittelu koskee tätä ja ensi vuotta. Vuoden 2005 alusta vuorotteluvapaalta karttuva eläke muuttuu sellaiseksi, että vapaan sijoittelulla siihen ei enää voida vaikuttaa. (Julkisen sektorin osalta varauksin.) □